

**ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ
ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ҚОЛДАНБАЛЫ ПСИХОЛОГИЯ КАФЕДРАСЫ**

**«2025-2026 оқу жылының күзгі семестрі
Философия және саясаттану факультетінің
«8D03107-Психология» мамандығы “Ph.D” білім беру бағдарламасы
бойынша докторантураның білім беру бағдарламасы**

**«Жалпы психологияның өзекті мәселелері: отандық және шетелдік зерттеулерді
салыстырмалы талдау» пәні бойынша**

ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ

**1 курс,
2 семестр, қазақ бөлімі
Күзгі семестр
2024-2025 оқу жылы
Кредит саны-5**

Оқытушы: профессор Бердібаева С.Қ

Алматы, 2025

БАҒДАРЛАМА

**«Жалпы психологияның өзекті мәселелері: отандық және шетелдік зерттеулерді салыстырмалы талдау»
пәні бойынша**

қорытынды емтихан бағдарламасы

Емтиханға шығарылатын оқу тақырыптары: Емтиханға силлабуста берілген тақырыптар беріледі. Тақырыптық мазмұндар барлық жұмыстарды катиды: дәрістер мен семинарлар тақырыптары, докторанттардың өзіндік жұмыстарының тапсырмалары

Қорытынды емтихан жазбаша формада оф-лайн форматта өтеді

Оқытудың нәтижелері:

-адамның мінез-құлқын функционалдық талдаудың психологиялық ерекшеліктерін зерттеу негізінде және заманауи жалпы психологиядағы әдіснама, әдістер және зерттеулер жайлы теорияларды және оны психологиялық тәжірибеде қолдану мүмкіндіктерін, адам табиғатын зерттейтін әдістер және зерттеудің әдіснамасын талдау арқылы жалпы психологияның зерттеу жүйесі және зерттеу психологиясына тән негізгі ұғымдар туралы теориялық практикалық білімдерін қалыптастыру талдауды түсіну негізінде зерттеу бағдарламасын құрыстыруға және ұсыныстар беруге;

-адам мінез-құлқын басқарудың мотивациялық аспектілерін, жоғары сапалы зерттеу стилін, психологиялық зерттеудің теориялық-практикалық мәселесін, оның өлшемі мен деңгейін анықтау арқылы адам табиғатын түсіну мен психологиялық зерттеулерде кездескен түрлі кедергілерді шешу үшін альтернативтер ұсына алады, зерттеу әдіснамасы мен әдістері туралы білімдерді практикада жүзеге асыруға;

- психология ғылымының әдіс наамасы мен әдістері, психологиялық зерттеулері олардың ой-өрісін кеңейтіп, жүректерін кеңейту — түйсіктерін сыни ойлаумен толықтыру, пайымдауларын жанашырлықпен жұмсау және иллюзияларын түсінушілікпен алмастыру мүмкіндігі бар. Олар жаңа заманауи зерттеу әдіснамасы, әдістері, жалпы психологиядағы зерттеудің ерекшеліктерінен бастап адам мінез-құлқын зерттейтін әдістердің бәсекелес идеялар мен талаптарын бағалауға тәжірибелік тәсіл қалай көмектесетінін үйренеді жалпы психологиядағы өзекті мәселелердің шет елдік және отандық зерттеулердісалыстыру анализе негізінде зерттеудің психологиялық ерекшеліктерін табуды, зерттеуді рационалды ұйымдастыру мен басқаруды түсіну арқылы зерттеу жүйесінің табиғатын анықтауға арналған психологиялық зерттеу әдістерін қолдану мен зерттеудің ерекшеліктерін талдауда жинақтаған теориялық білімін практикада классификациялай алуға;

- жаңа замануи жалпы психологияның әдіснамасы, эксперименттік әдістер мен теориялардың жаңа мазмұнын игере отырып зерттеушілік іс-әрекеттің негізін түсінуге бағытталған зерттеу процесінің өту кезеңдеріне психологиялық классификация құрастыруға;

- психологиялық білім - біз оны әлемге оң өзгерістер енгізу үшін пайдаланған кездегі негізгі күш. Психология адамның өмірлік маңызды мәселелеріне – немқұрайлылықты жеңуге, бақытқа ұмтылуға, жанжалдан бейбітшілікке көшуге – жарық түсіре алатын жерде олар оның нұрын төгуден тартынбуды үйрене отырып, психологиялық зерттеулердің негізін құрайтын әдіснама, әдіс пен экспериментті кәсіби деңгейде ұйымдастыруды, мамандығы бойынша кездескен түрлі кедергілерді шешуді, зерттеу барысында туындайтын конфликт және конфликтілі мінез-құлық модельдерін талдау арқылы психологиялық зерттеудегі эксперимент субъектілерінің белсенділігі мен реттеуші механизмдері жайлы түсініктерін қалыптастыруға бағытталған психологиялық жоба және зерттеу бағдарламаларын құрастыруды үйреніп және оларды өз кәсіби даму кезеңдерінде қолдана алу жайлы білімдерді алуға;

- зерттеуден алған нәтижелерді салыстырмалы жүйелеу, талдау, қорытындылау, семинар, дөж тапсырмаларын сауатты және кәсіби деңгейде дайындау, эссе, тезистер мен баяндамаларды кәсіби деңгейде жаза алу, ақпараттық технологияларды кеңінен білу және өз уақытын тиімді басқара алуға.

Емтиханға дайындалуға арналған шамалас тақырыптар:

Модуль 1. Жалпы психологияның әдістемелік негізі

1. Кіріспе, бағдарлама мен курстың презентациясы: психология ғылым ретінде, ғылым және парасаттылық (здравый смысл).
2. Психологияның әдіснамасы психологиялық танымның дербес саласы ретінде. Психологияға тарихи ықпалдар
3. Психология ғылымының зерттеулері адамның мінез-құлқын зерттеу негізі ретінде. Сапалық методология, психологияның пәні, ақылға парасатты көзқарас, сана және ақыл-ой
4. Психология ғылым ретінде. Психология және нейроғылымдар

Модуль 2. Эмпирикалық зерттеулердің методологиясы

5. Психологиядағы әдіс мәселесі. Эксперименттік және эксперименттік емес әдістер. Сапалық және сандық әдіснама
6. Психологиядағы зерттеу әдістері, психологиялық зерттеулердің практикалық маңызы: тақырыптық зерттеулер, шолу жасайтын зерттеулер, натуралистік бақылау. Жақсы зерттеу сұрақтарын құру

Модуль 3. Жалпы психологияның парадигмалары және адам таным субъектісі ретінде

7. Психологиядағы классикалық және жаңа теориялыр мен бағыттар
8. Жалпы психологиядағы түйсіну мен қабылдауды салыстырмалы талдау
9. Ес психологиясының жалпы мәселелері
10. Ойлау психологиясы және сөз

Модуль 4. Жалпы психологиядағы тұлға мәселелері

11. Тұлғаның психологиялық ерекшеліктері, тұлғалық айырмашылықтар
12. Тұлға және творчество
13. Тұлға және эмоциялық интеллект
14. Тұлға және интеллект. Когнитивті даму.

Модуль 5. Жалпы психологиядағы ғылыми зерттеулердің ерекшеліктері

15. Жалпы психологиядағы эксперименттік және эксперименттік емес зерттеулер және математикалық-статистикалық табиғаты

2024-2025 оқу жылының қысқы семестрі кезіндегі қорытынды бақылау формаларының сипаттамасы (емтихан)

ЕМТИХАНҒА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛАР

Емтихан – дәстүрлі жазбаша формадағы емтихан.

Емтихан форматы-оф-лайн

Әрбір докторант үшін тапсырмалар индивидуалды болады:
сұрақтар саны: 3

Емтиханды тапсыру күні мен уақыты: қысқы емтихан сессиясының кестесіне сәйкес өткізіледі.

Тапсырманы орындау уақыты: 120 минут (2 сағат)

ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАНДЫ ӨТКІЗУ ЕРЕЖЕЛЕРІ

1. Пән бойынша қорытынды емтиханға аралық бақылаулардан тиісті шектік балл алған білім алушы жіберіледі;

2. Қорытынды емтиханға кешігіп келген білім алушы емтиханға жіберілмейді;
3. Емтихан тапсыру кезінде білім алушыға шпаргалка, ұялы телефон, смарт-сағат, т.б. техникалық құралдарды (рұқсат етілген құралдардан басқа, мысалы: калькулятор, сөздік және т.б.) қолдануға, сондай-ақ басқа білім алушылармен сұрақтың жауабына қатысты сөйлесуге тыйым салынады.

Ескерту: Егер білім алушы емтихан ережелерін бұзса (шпаргалка қолданғаны анықталса немесе т.б. жағдайлар), оның нәтижесі жойылады.

ҚОРЫТЫНДЫ БАҚЫЛАУДЫ КРИТЕРИАЛДЫ БАҒАЛАУ РУБРИКАТОРЫ

Пән: «Жалпы психологияның өзекті мәселелері: отандық және шетелдік зерттеулерді салыстырмалы талдау»

Қорытынды бақылау формасы: оф-лайн жазбаша формадағы емтихан
Докторантура білім беру бағдарламасы

СТАНДАРТТЫ ЕМТИХАН: ЖАЗБАША (ОФЛАЙН)

№	Критерий/ балл	ДЕСКРИПТОРЛАР				
		«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық»	«Қанағаттанарлықсыз»	
		90-100 балл	70-89 балл	50-69 балл	25-49 балл	0-24 балл
1	Курстың теориясы мен тұжырымдамасын білу және түсіну	Өте жақсы" баға барлық үш сұрақтың толық ашылуын (алынған білім шегін де), әр тұжырым мен қорытындының егжей-тегжейлі дәлелдерін қамтитын, логикалық және дәйекті түрде құрылған, аудиториялық сабақтарда өткен тақырыптарының мысалдары мен расталған жауап үшін қойылады.	"Жақсы" баға барлық жауап толық, бірақ кейбір мәселелерді толық емес қамтиды, негізгі ережелердің қысқартылған дәлелдерін қамтитын жауап үшін қойылады, материалды ұсынудың логикасы мен дәйектілігінде қате жіберіледі. Жауапта стилистикалық қателіктер, терминдердің дұрыс қолданылмауы мүмкін.	Қанағаттанарлық" баға билетте ұсынылған сұрақтардың толық емес жариялануын қамтитын жауап үшін қойылады, негізгі ережелерді үстіртін дәлелдейді, баяндада композициялық диспропорцияларға, материалды ұсынудың логикасы мен дәйектілігінің бұзылуына жол береді теориялық ережелерді аудиториялық сабақтардың әзірленген конспектілерінің мысалдары мен суреттемейді.	Қойылған сұрақтардың дұрыс жариялануы, қате дәлелдеу, дұрыс емес қорытынды жасау.	Негізгі ұғымдарды теорияларды білмеу; Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.

2	"Таңдалған әдістеме мен технологияны нақты практикалық тапсырмаларға қолдану"	Оқу тапсырмасын толық орындау, қойылған сұраққа толық, дәлелді жауап, курстың практикалық мәселелерін шешу;	Оқу тапсырмасын ішінара орындау, курстың практикалық міндеттерін толық шешпей қойылған сұраққа толық емес, дәлелді жауап беру; курс бойынша ғылыми тіл нормаларын сауатсыз пайдалану;	Материал фрагменттелген, логикалық дәйектілікті бұза отырып, нақты және семантикалық дәлсіздіктерге жол беріледі, курстың теориялық білімін үстіртін қолданылады.	Тапсырманы шешудің ұтымсыз әдісі немесе жеткілікті ойластырылмаған жауап жоспары; тапсырмаларды шешпе алмау - тапсырмаларды жалпы түрде орындау; нормадан асатын қателіктер мен кемшіліктерді қабылдау.	Тапсырмаларды шешу үшін білімді, алгоритмдерді қолдан алмау; қорытынды және жалпылау жасай алмау. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.
3	Тандалған әдістеменің ұсынылған практикалық тапсырмаға қолданылуын бағалау және талдау, Оқу тапсырмасын толық орындау, қойылған сұраққа толық, дәлелді жауап, курстың практикалық	Оқу тапсырмасын толық орындау, қойылған сұраққа толық, дәлелді жауап, курстың практикалық мәселелерін шешу; ғылыми ережелер, қолданылған әдістеме мен технологияның дәйекті, қисынды және дұрыс негіздемесі, сауаттылық, ғылыми тілдің нормаларын сақтау, тұжырымдарға әсер етпейтін материалды ұсынуда 1-2 дәлсіздікке	Тұжырымдамалық материалды пайдалануда 3-4 дәлсіздікке, жалпылау мен тұжырымдардағы кішігірім қателіктерге жол беріледі, бұл тапсырманың жалпы деңгейіне әсер етпейді.	Негізделген ғылыми ережелердің қолданылуы туралы тұжырымдар нақты емес және нәтиже сіз, стилистикалық және грамматикалық қателіктер, сондай-ақ практикалық шешімнің нәтижелерін өңдеуде дәлсіздіктер болуы	Тапсырма өрескел қателіктер мен орындалды, сұрақтарға жауаптар толық емес, тұжырымдамалық материалдар мен дәлелдер нашар пайдаланылады.	Тапсырма орындалмады, қойылған сұрақтарға жауаптар жоқ, талдау материалдары мен құралдары пайдаланылмады. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.

	мәселе лерін шешу	жол беріледі (+графика лық дерек тер арқылы негіздеу нәтижелерін визуализа циялау)				
--	----------------------------------	---	--	--	--	--

Қорытынды бағалауды есептеу формуласы:

Қорытынды баға (ҚБ) = (Б1+Б2+Б3) / 3, мұнда Б – критерий бойынша балл.

Пән бойынша баға қою критерийлері:

1 сұрақ 30 баллмен бағаланады

2 және 3 сұрақ 35 баллмен бағаланады

Емтихан жұмыстарын бағалау білім алушының жауабының толықтығы дәрежесі ескеріліп 100 баллдық шкала бойынша жүргізіледі

Шкалалар, баллдар	1 сұрақты бағалау	2 сұрақты бағалау	3 сұрақты бағалау
90-100 өте жақсы	26-30	32-35	32-35
70-89-жақсы	23-27	26-31	26-31
50-69 қанағаттанарлық	14-21	18-24	18-24

Әдебиеттер: Негізгі:

- Баданина, Л. П. Психология познавательных процессов-Изд-во «Флинта», 2017
- Баксанский, О.Е. Современная психология: теоретические подходы и методологические основания: Аффективная сфера личности и психология общения / О.Е. Баксанский, В.М. Самойлова.-М.-Либроком,-2018.-368 с.
- Баксанский, О.Е. Современная психология: теоретические подходы и методологические основания. Книга 2: Современная психология познания / О.Е. Баксанский, В.М. Самойлова. - М.-Либроком,-2018.-320с.
- Бердібаева С.Қ. Таным субъектісі: танымдық процестер психологиясы.-А., 2008.-77 б
- Бердібаева С.Қ. Психологиялық зерттеулердің математикалық негізі. Оқу құралы. - Алматы, Қазақ университеті, 2014, -86 б.
- Бердібаева С.Қ. Математикалық психология. Эксперименттік психология. Алматы, Қазақ университеті, 2012. 175 б.
- Бердібаева С.Қ. Тұлға психологиясы. А, Қазақ университеті, 2016, 203 б.
- Березанская Н.Б. Общая психология 3-е изд., пер. и доп.-М., 2016
- Веракса Н.Е. Методологические основы психологии: Учебное пособие. М.: Академия, 2018. - 240 с
- Гринвуд П.М. и Парасураман Р. Забота о старшем мозге и уме. Массачусетский технологический институт, Лондон, Англия.-2012
- Джакупов С.М. Общая психология: введение. Учебное пособие. Алматы: «Қазақ университеті», 2014. - 162 б.
- Еромасова А. А. Общая психология. . — М.: Юрайт. 2019. 182 с.
- Константинов В. В. Методологические основы психологии. Учебное пособие для академического бакалавриата. — М.: Юрайт. 2019. 200 с
- Коэн, Р. А. (2014). Нейропсихология внимания (2-е место). Нью-Йорк: SpringerVerlag.-2014
- Самыгин С. И., Кротов Д. В., Столяренко Л. Д. Психология. — М.: Феникс. 2020. 280 с.

Қосымша әдебиеттер:

- Викенс, А. Введение в биопсихологию. Нью-Джерси: Прентис-Холл.-2019

- 2.Викинг, Михалко, М. Творчестволык ойлору: өз кыялыңызды іске қосу. NY: Жаңа әлем.- Кітапхана.-2011
3. Борденс, К.С., и Эбботт, Б.Б. (2014). Дизайн и методы исследования (9-е изд.). Нью-Йорк, штат Нью-Йорк: МакГроу Хилл. ISBN: 978-0-07-803545-
- 4.Боровиков В. Statistica. Искусство анализа данных на компьютере: Для профессионалов. СПб., 2016.
5. Бьюль А., Цефель П. SPSS: искусство обработки информации. Анализ статистических данных и восстановление скрытых закономерностей. – СПб.: ДиаСофтЮП, 2016.
- 6.Газзанига, М.С., Иври, Р. Б., и Мангун, Г. Р. Когнитивная нейробиология: биология разума (3-е место). Нью-Йорк, Нью-Йорк, Нортон и Нортон.-2019
- 7.Карлсон, Н. Физиология поведения. Нью-Джерси: Pearson Education Inc.-2013
- 8.Kalat, J.W. Биологическая психология. КА: Wardsworth / Thomson Learning.-2016
- 9.Колб Б. и Уиншоу I. Введение в мозг и поведение. Нью-Йорк: Издательство Worth.-2013
- 10.Куртвейл, Р. Ақыл-ойды қалай құруға болады. Нью-Йорк.-2012
- 11.Ли К. и Булл Р. Изменения в развитии рабочей памяти, обновление и математические достижения. \ Журнал педагогической психологии 108 (6): 869–882.-2016
12. Майерс, "Стремление к счастью" \ Калифорния: Брукс/Коул, 2013
- 13.Мацумото Д. и ван де Вейвер Ф. Дж. Р. Кросс-культурные методы исследования в психологии. Кембридж: Издательство Кембриджского университета.-2017
- 14.Методы исследования в психологии. (9-е изд.). Нью-Йорк: Макгроу Хилл.
15. Мейерс, Л.С., Гамст, Г., Гуарино, А.Дж. Прикладные многомерные исследования: дизайн и интерпретация.-2018
- 16.Моханти Н., Варадвадж К. и Мишра Х.К. (2014). Исследования человеческой природы и Сильные стороны: Практики по психологии, Дивья Пракашани, Самантарapur, Бхубанешвар Шонесси, Дж. Дж., Цехмейстер, Э. Б. &Цехмейстер, Дж. (2012).
- 17.Первес, Д., Кабеза, Р., Хюттель, С.А., Лабар, К.С., Платт, М.Л., и Уолдрофф, М.Г. Принципы когнитивной нейробиологии (2-е изд.). Сандерленд, Массачусетс, США: Издательство Sinauer Associates Inc.-2018
- 18.Пинель, J.P.J. Биопсихология. Нью-Джерси: Pearson Education Inc.-2021
19. Филд, А. Обнаружение статистики с помощью SPSS. Лондон: Sage Publications.-2015
- 20.Хофер, С. И Алвин, Д. Справочник по когнитивному старению: междисциплинарный. -2008
21. Хилгард и Аткинсон - Введение в психологию (2003), 14-е издание, Thomson Learning Inc.

Курска кажетті материалдар:

- 1.Американская психологическая ассоциация. (2010). Руководство по публикации американского
- 2.Психологическая ассоциация (6-е изд.). Вашингтон, округ Колумбия: АПА. ISBN: 1-4338-0561-8

Ағылшын тілді әдебиеттер:

- 1.Hilgard & Atkinson- Introduction to Psychology (2003) 14th Edition, Thomson 2.Learning Inc. • Mohanty, N., Varadwaj, K. & Mishra, H.C. (2014). Explorations of 3.Human Nature and Strength: Practicals in Psychology, DivyaPrakashani, Samantarapur, Bhubaneswar.
- 4.Mishra, G.C. (2018). Applications of Statistics in Psychology and Education, 5.Kalyani Publisher, New Delhi • Mohanty, B. and Misra, S. (2017). A text book of Basic Statistics. LaxmiPrakashans, Bhubaneswar, Odisha
- 6.Bazarova NN, Taft JG, Choi Y, Cosley D. 2013. Managing impressions and relationships on Facebook: Selfpresentational and relational concerns revealed through the analysis of language style. J. Lang. Soc. Psychol. 32(2):121–41
- 7.Mishra, G.C. & Others (2018). Psychological Assessment. Kalyani Publisher, New Delhi
8. Groth - Marnat, G. (2003). Handbook of psychological assessment. Willey& Sons, New Jersey.

- 9..Heilburn, K. (1992). The Role of Psychological Testing in Forensic Assessment. Law and Human Behavior, Vol. 16, No. 3. pp. 257-272.
- 10.Vittorio Lingiardi, Nancy MS Williams (2017). Psychodynamisch Diagnostik Manual, Second Edition: PDM-2 2nd Edition

Мәліметтердің кәсіби ғылыми базасы:

- 1.ICP 2020, ICP 2024; ICBA 2022, ICBA 2023, ICBA 2024
- 2.GAB 2022

Интернет-ресурстар

1. <http://elibrary.kaznu.kz/ru>
2. MOOC/видеодәрістер және т.б.
- 3.<http://www.psychology.ru>
- 4.<http://www.colorado.edu/VCRResearch/integrity/humanresearch/CITI.htm>
- 5.CyberBear (<http://cyberbear.umt.edu>)
6. <http://www.umt.edu/psych/>)
- 7.<http://www.pytolerance.info> – Психологические информационные сборники;
- 8.<http://www.psychological.ru> – Практическая психология